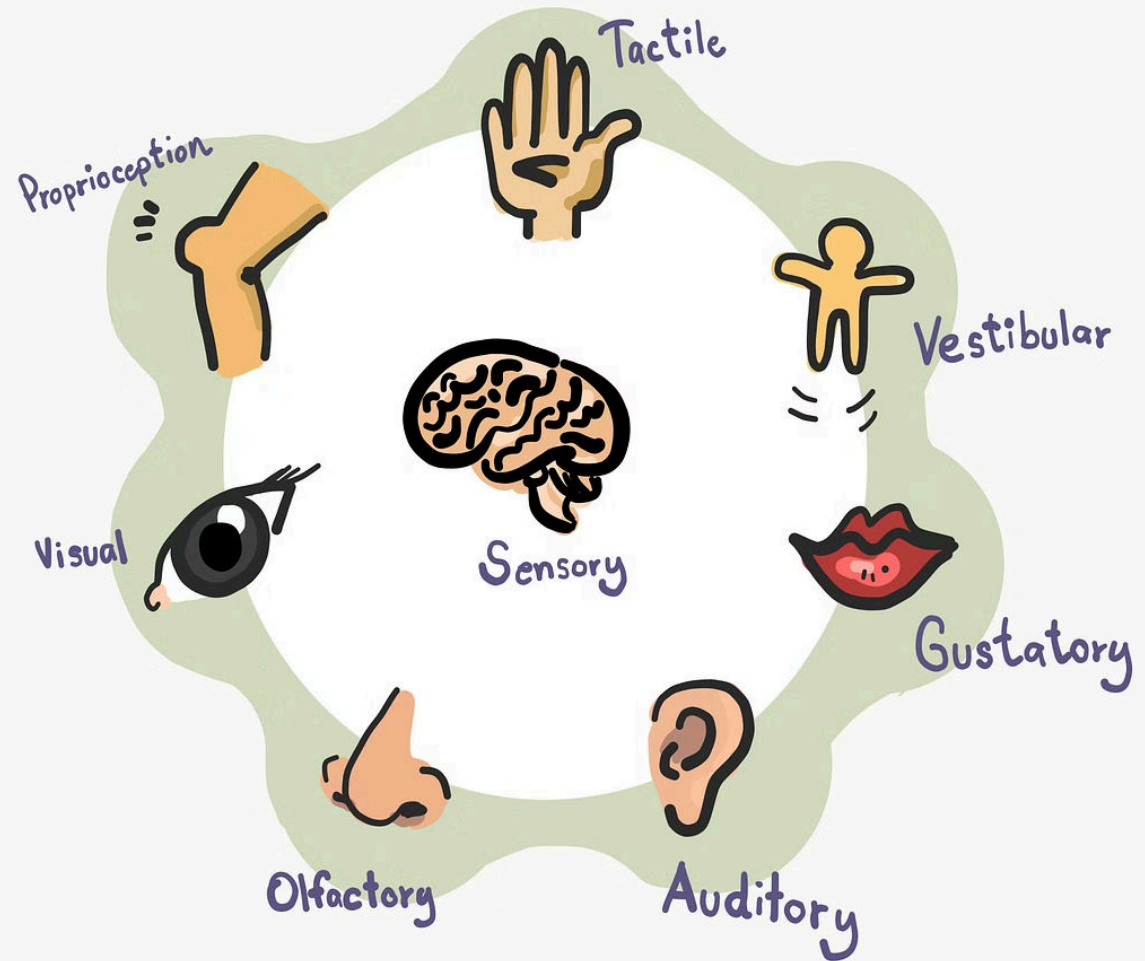

Сенсорні шпаргалки

Шпаргалка до аудіальної сенсорної системи

Поведінка при уникненні аудіальної стимуляції

- Дитина кричить, плаче, злиться при певних звуках
- Показує сильні емоції зі збільшенням гучності звуку
- Закриває вуха або ховається під час спілкування
- Уникає повсякденних звуків, наприклад звук змиву унітаза або води з крана
- Здається неспокійним при високих звуках (свисті, малюванні крейдою, грі на муз.інструменті)
- Зазнає стрес при звуках заліза, наприклад, дзвін металевих приладів для їжі, звук ксилофона

Поведінка під час аудіального пошуку

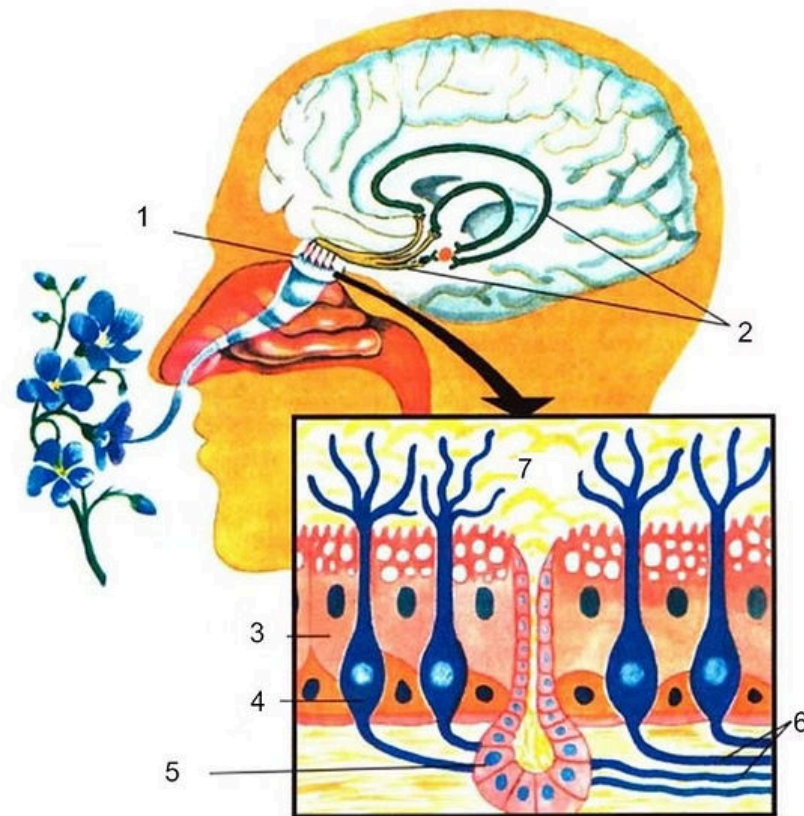
- Надає перевагу гучній музиці
- Майже завжди використовує гучний голос (розмовляє, ніби знаходиться на вулиці у галасливому натовпі)
- Тримає музичні інструменти просто під вухом
- Видає гучні звуки у тихій обставині
- Насолоджується гучними звуками
- Вимагає побутових звуків, таких як звук кондиціонера, вентилятора чи води
- Здається спокійним при звуках чи звучанні певної музики

Швидкі та легкі активності для аудіальної системи

- Ігри на зіставлення звуків
- Вправи, які поєднують рухи та звуки
- Римовки та віршики
- Навушники
- Заспокійлива музика
- Тиха кімната чи простір для усамітнення
- Білий шум / Коричневий шум
- Музичні інструменти
- Аудіо книги
- Навушники, що фільтрують шум

Шпаргалка до нюхальної сенсорної системи

запах?

1 – нюховий епітелій	4 – рецепторні клітини
2 – нюхові нервові центри	5 – слизова залоза
3 – опорні клітини	6 – нервові волокна
	7 – шар слизу

Поведінка при уникненні запахів

- Дитина уникає певних запахів
- Стає схвильованим або розгубленим при сильному запаху
- Намагається вдатися до методу «бий, біжи або замри» під час зустрічі з певними запахами
- Блювотний рефлекс при певних запахах чи їжі
- Уникає знайомої їжі через запах
- Вказує, що їжа не приваблива на смак
- Говорить іншим людям, що вони погано пахнуть
- Уникає громадських місць
- Не любить, щоб його обіймали чи перебувати близько до інших людей

Поведінка при пошуку запахів

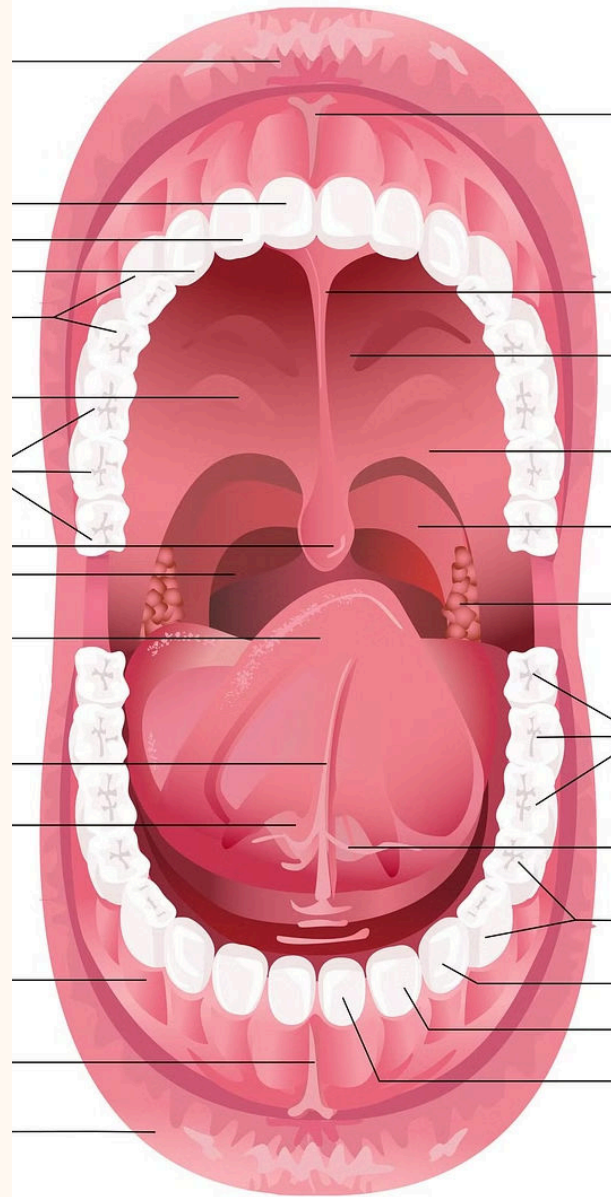
- Насолоджується сильними запахами
- Віддає перевагу їжі з сильним запахом
- Не помічає небезпечних запахів
- Зазнає складнощів із визначенням запаху їжі
- Постійно нюхає предмети
- Постійно нюхає людей

Швидкі та легкі активності з нюхом

- Ароматерапія
- Ароматні сенсорні іграшки
- Лавандовий запах
- Ароматизована гра з рисом
- Гра в запахи із зав'язаними очима
- Ароматичний пластилін (плей-до)
- Гра на зіставлення запахів
- Гра «Вгадай запах»
- Ігри «Спробуй»
- «Понюхай»
- Ягідні смузі

Шпиргалка до сенсорної системи ротової порожнини

Поведінка при уникненні оральної стимуляції

- **Вибагливий у їжі**
- **Уникає певної текстури їжі**
- **Зазнає складнощів при спробі спробувати нову їжу**
- **Часто зригує, давиться або плюється**
- **Зазнає складнощів пити з трубочкою**
- **Випробовує проблеми з жуванням або ковтанням**
- **Уникає м'якої їжі (каші, супи)**

Поведінка при пошуку оральної стимуляції

- Часто кусається
- Гризе нігті
- Потребує певної їжі
- Віддає перевагу гострому або гарячому
- Бере до рота не призначені для цього предмети
- Жує меблі, іграшки, олівці і т.д.

Швидкі та легкі активності з орально-моторною системою

- Надування бульбашок
- Дути у свисток та інші пристрої
- Грати в ігри на вгадування смаку
- Спробувати один новий продукт під час вечері
- Зробити істівне намисто
- Жувати жуйку або сухофрукти
- Пити з пляшки для води з носиком, вживати несолодкі газовані напої
- Пити яблучне пюре/йогурт через трубочку
- Використовувати альтернативні жувальні іграшки

Шпаргалка до пропріоцептивної сенсорної системи

Senses of effort

Determine body's position in space

PROPRIOCEPTION

Control limbs

Sense of force or of heaviness

Поведінка при уникненні пропріоцептивної стимуляції

- Дитина здається лінивою або млявою
- Уникає активних ігор, таких як біг, стрибки, лазіння
- Вважає за краще спокійно сидіти
- Дії здаються нескоординованими
- Намагається виконувати лише знайомі дії
- Зазнає складнощів, користуючись сходами

Поведінка при пропріоцептивному пошуку

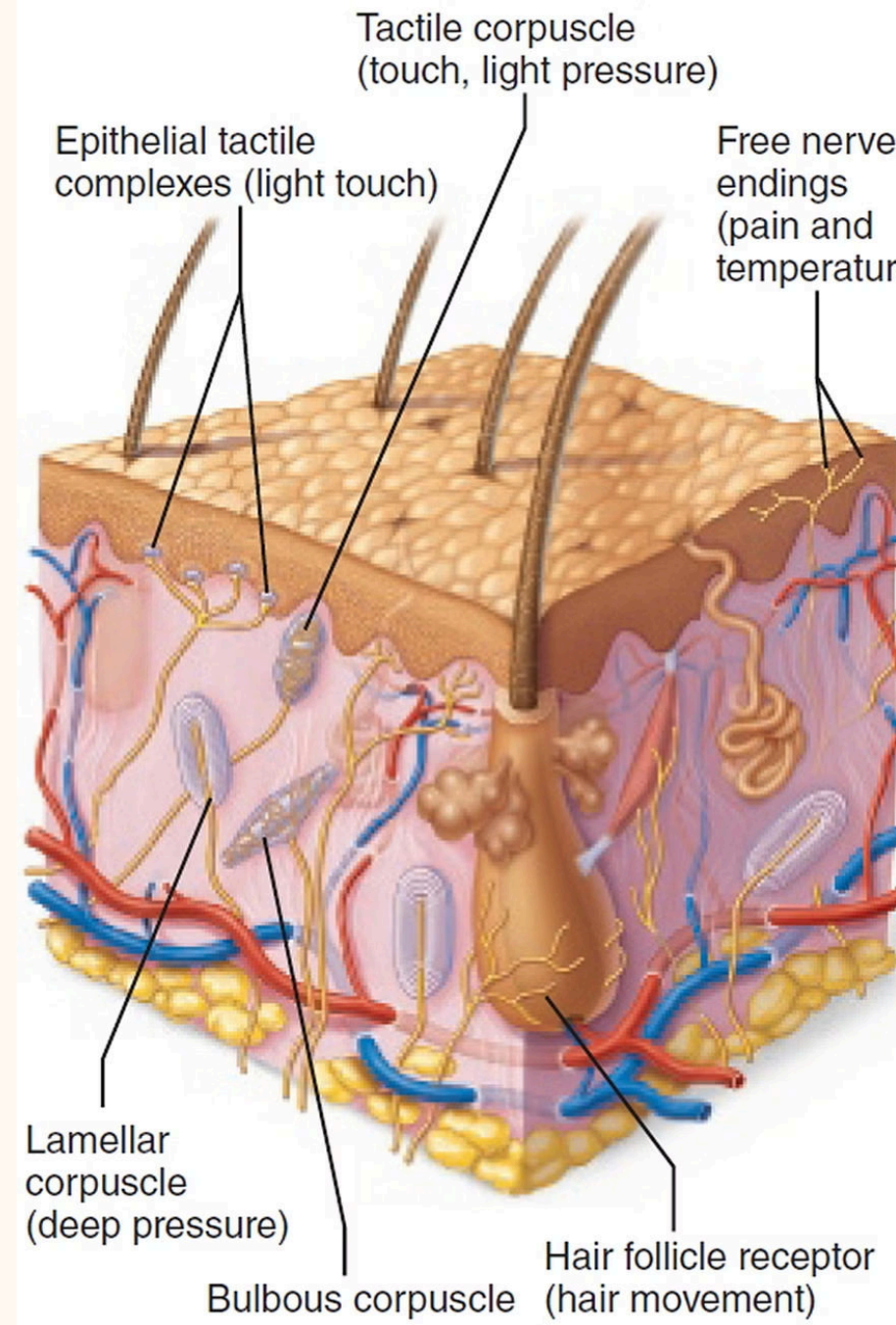
- Біжить на предмети, стіни чи людей
- Використовує надмірну силу
- Тупає чи шумно крокує
- Штовхається, кусається і/або б'є
- Вдиратися в особистий простір
- Жує одяг, олівці чи пальці

Швидкі та легкі активності з пропріоцептивною системою

- Стрибати на батуті
- Відтискатися від стіни
- Ігри з картками йоги
- Гра з пластиліном
- Садівництво
- Носити важкий рюкзак
- Висіти на турніку
- Обійматися з плюшевими іграшками
- Масаж - глибокий натиск
- Гра «Покажи, як ходить тварина»
- Переносити та/або підіймати коробки
- Виконання повсякденних справ

Шпаргалка до тактильної сенсорної системи

Поведінка при уникненні тактильної стимуляції

- Уникає дотиків з іншими
- Уникає певних текстур та одягу
- Уникає і не любить гри, де можна забруднитись
- Зазнає стрес при певному типі одягу, наприклад, вузькі штани, шви в шкарпетках та нові текстури
- Дуже чутливий до лоскоту
- Не любить, коли йому миють руки та обличчя
- Уникає обіймів та фізичного контакту
- Зазнає страху великого скупчення людей
- Лякається чи надмірно збуджується від легкого дотику
- Не любить розчісувати волосся, митися та сушитися
- Вибагливий у їжі
- Ходить на шкарпетках
- Відмовляється ходити босоніж

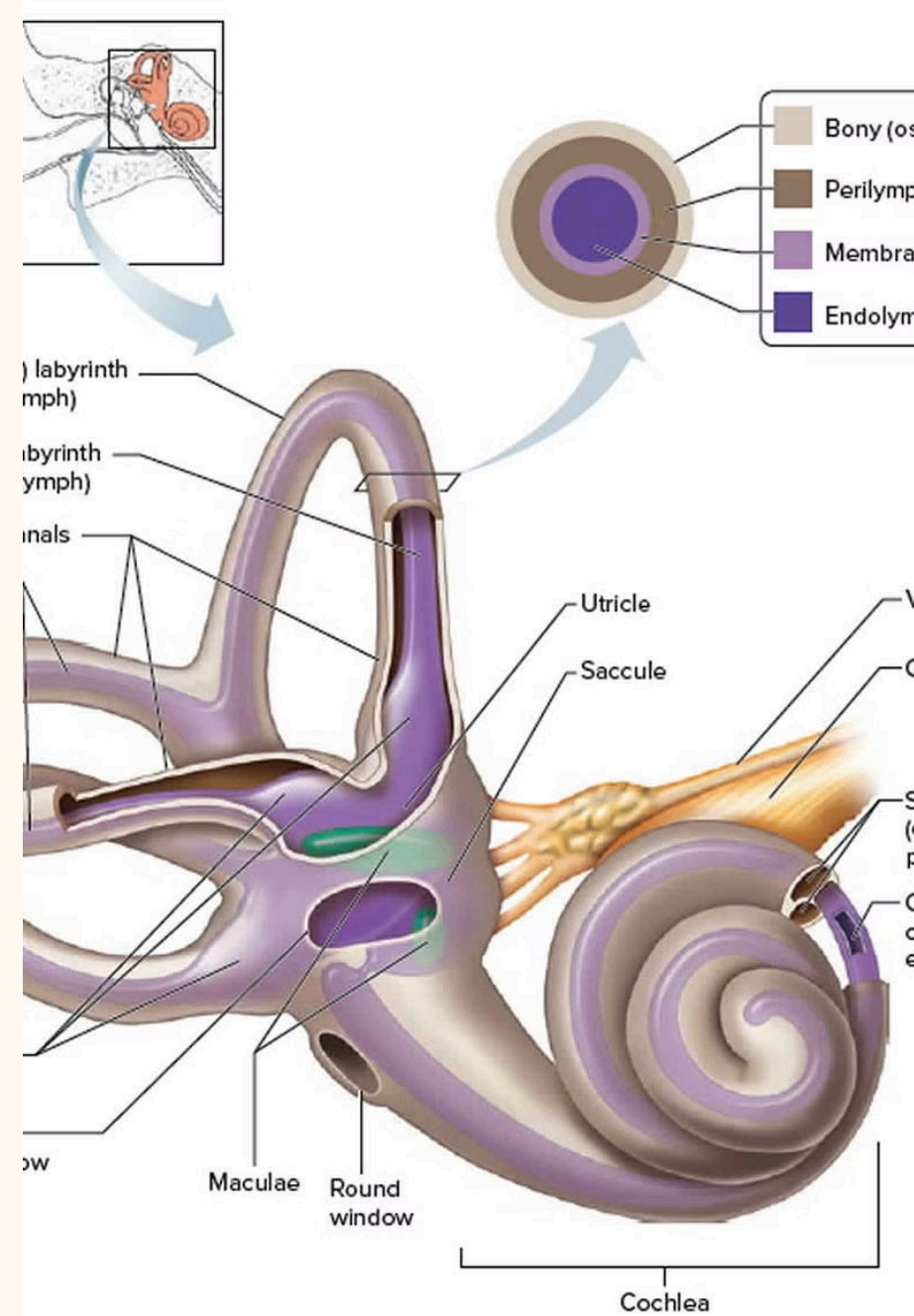
Поведінка при тактильному пошуку

- Віддає перевагу вузькому одягу
- Завжди виглядає брудним чи неохайним
- Здається, не помічає дотиків інших людей
- Показує високу терпимість до болю
- Має низький рівень контролю імпульсу та чіпає все навколо
- Шукає відчуття вібрацій
- Грає агресивно з іншими дітьми, а саме, штовхає, штовхає, щипає
- Постійно чіпає предмети навколо Постійно бере предмети до рота

Швидкі та легкі тактильні активності

- **Міцні обійми:** Масаж з натисканням, натиск руками і т.д.
- **Намет або закритий простір:** з подушками всередині
- **Обважнені предмети:** жилети, ковдри і т.д.
- **Малювання пальцями**
- **Сенсорні кошики, наповнені рисом, мукою і т.д.**
- **Сенсорний пластилін**, такий як плей-до, повітряний пластилін, сенсорний пісок (Moon sand) тощо.

Шпиргалка до вестибулярної сенсорної системи

Поведінка при уникненні вестибулярної стимуляції

- Дитина поводиться налякано при вправах, що включають рух
- Здається наляканим, перебуваючи поблизу ігрових майданчиків, сходів, гойдалок, каруселі тощо
- Здається, що боїться ліфтів
- Не любить бути вгору ногами або, коли його беруть на руки
- Здається незграбним та нескоординованим
- Упертий
- Уникає сходів або міцно тримається двома руками за поручні

Поведінка при вестибулярному пошуку

- Не може сидіти спокійно
- Потребує постійного руху: смикається, хитається, крутиться і т.д.
- Виглядає дуже імпульсивним
- Здається, що дитині не вистачає руху
- Скрізь бігає, замість ходити
- Наражає себе на небезпеку в приміщенні й на вулиці
- Вважає за краще бути вгору ногами або звішується зі стільця або дивана

Швидкі та легкі активності для вестибулярної системи

- Гра «Танцюй та замри»
- Обертання навколо
- Висіння вниз головою
- Їзда на велосипеді
- Стрибки на батуті
- Гойдання на гойдалці чи гамаку

**Шпаргалка до
зорової
сенсорної
системи**

**Зорова сенсорна
система людини**

Поведінка при уникненні візуальної стимуляції

- Заплющує очі, мружиться або відводить погляд
- Уникає яскравого та/або сонячного світла
- Уникає участі в груповому русі
- Боїться предметів, що рухаються
- Уникає прямого зорового контакту
- Зазнає частих головних болів, запаморочення або нудоти при використанні зору
- Не розрізняє контрастні кольори та/або підтони
- Здається незграбним через нездатність розрізнити предмети на дорозі
- Не здатний визначити дистанцію
- Тре очі

Поведінка під час візуального пошуку

- Уважно дивиться на яскраве світло або пряме сонячне світло
- Уважно дивиться на об'єкти, що рухаються
- Рухає чи трясе головою під час письма, чи вправ на дрібну моторику
- Тримає предмети близько для огляду
- Не помічає нові предмети / людей навколо
- Важко фокусується на нерухомих предметах
- При читанні часто втрачає місце, де зупинився
- Шукає візуальну стимуляцію, наприклад, обертання, візерунки та вентилятори

Швидкі та легкі зорові активності

- Гра зі світлом від ліхтарика
- Ігри на світловому столі
- Сенсорні пляшки
- Малювання олівцями, фарбами та аплікації
- Гра "Я бачу щось на букву ..."
- Лабіринти
- Візуальний розклад
- Сенсорна самота
- Гра на відповідність кольору
- Наповнені предметами банки, потрібно візуально оцінити, скільки в них предметів
- Перекидання м'якого мішечка